

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jeg vil gerne sige til hr. Erlendsson, at det er svært at forberede en taktik med hensyn til en eventuel mulighed for udvidelse af en fiskerigrænse, som vil være i strid både med folkeretten og med EF-retten. Derfor har jeg sagt, som jeg har sagt, at jeg vil indtil videre tro, at England vil undlade at foretage en sådan handling.

Jeg er enig med hr. Maigaard i, at man naturligvis skal lade sig flytte af berettiget kritik, det vil jeg også til enhver tid være parat til. Samtidig vil jeg gerne sige, når hr. Maigaard ønsker en samlet politik for fiskeriet, at jeg tror ikke, man får en samlet fiskeripolitik ved et hjemmestrikket husflidsarbejde i den socialistiske gruppe. Det kræver den forberedelse, som foregår i den fiskerikommission, jeg har nedsat.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Jeg vil bare sige til hr. Sigsgaard, at jeg tror, jeg kender mere til fiskerne og deres brug for invalidepension, end han gør, efter at jeg har haft 30 års virksomhed som læge i en fiskerby, Frederikshavn.

Men så kan jeg på den anden side give hr. Maigaard ret i, da han nu har givet mig ret på et enkelt punkt — jeg ville nu gøre det alligevel — at dette er en støtte til bankerne, og det ønsker vi heller ikke. De skal have lov til at tage den fulde risiko af de lån, de giver, og de skal ikke have støtte på den måde.

Endelig vil jeg sige til fiskeriministeren, at det kan være svært at forberede en taktik, men det kan være nyttigt, og erhvervene gør det, hvis de vil overleve. Det vil jeg også anbefale at fiskeriministeren gør, hvis han ønsker at gøre noget for fiskerierhvervet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om sikring af havekolonier [af Poul Dam m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXXIII. Fremset 19/11 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at jeg er enig i den grundholdning, som forslaget er udtryk for. Jeg modtager derfor gerne en opfordring fra tinget til at overveje, hvorledes eksisterende havekolonier kan sikres mod nedlæggelse og oprettelse af nye havekolonier lettes.

På forhånd mener jeg ikke, at det vil nødvendiggøre et særligt lovforslag, men at en mere effektiv udnyttelse af den gældende planlægningslovgivning vil være tilstrækkelig.

I den redegørelse om landsplanlægning, som jeg gav tinget den 12. juni sidste år, berørte jeg forskellige sider af friluftslivets problemer. På baggrund af den positive holdning, som — efter at redegørelsen var blevet gentaget — kom til udtryk under debatten herom den 12. november, har vi i miljøministeriet påbegyndt en gennemgang af de vigtigste problemer omkring friluftslivet. Tanken med gennemgangen er at få en samlet fremstilling af de væsentligste af friluftslivets forhold, som vil kunne danne grundlag for det videre arbejde og for at vurdere, hvilke initiativer der er behov for. Vi vil søge at belyse de planlægningsmæssige og økonomiske spørgsmål, som rejser sig.

Jeg håber, at jeg i dette års redegørelse for landsplanlægningen kan tage en række af friluftslivets problemer op, ligesom jeg vil holde udvalget om fysisk planlægning orienteret om resultatet af arbejdet.

Kolonihaverne er et væsentligt led i de samlede fritidsaktiviteter, og problemerne med dem må derfor ses i sammenhæng med de øvrige problemer for friluftslivet.

I en årrække er der investeret meget store ressourcer i sommerhuse, medens andre ferie- og fritidsaktiviteter har stået i baggrunden. Alligevel er sommerhusene vel næppe grundlag for ferie og fritid for mere end 10-15 pct. af befolkningen. Derfor mener jeg, at

[Miljøministeren.]

vi i højere grad må have opmærksomheden henledt på de andre ferie- og fritidsmuligheder og heriblandt kolonihaverne. Jeg finder det meget væsentligt, at vi sikrer mulighederne for at bevare og udvikle kolonihaverne til glæde ikke mindst for den del af befolkningen, som ikke ønsker eller har mulighed for at skaffe sig parcelhus eller sommerhus. Kolonihaverne giver en adgang til rekreation og samvær med andre, som jeg har erfaring for har stor værdi for brugerne.

Antallet af kolonihaver er ikke vokset i takt med velstandsforøgelsen og den længere fritid; tværtimod er antallet nok faldet noget i de sidste 25 år, således at der nu er ca. 45.000 egentlige kolonihaver i hele landet. En del af disse haver ligger ved de mindre byer i meget kort afstand fra boligerne. Ved de største byer ligger haverne indtil 15 km fra boligerne, og endelig findes et antal fritidshaver i en afstand op til 50 km eller mere fra boligerne.

Trods tilbagegangen kan det tænkes, at udviklingen i de kommende år kan føre til fornyet fremgang. Kolonihaverne kan økonomisk, ressourcemæssigt og socialt vise sig også i fremtiden at være et værdifuldt led i fritidsaktiviteterne og må derfor have en central placering i vore overvejelser om de samlede friluftaktiviteter.

Langt de fleste af kolonihaverne ligger på kommunalt ejet jord, som er udlejet til Kolonihaveforbundet og dets lokalafdelinger, som igen udlejer haverne til de enkelte brugere. Endvidere har statens jordlovsudvalg i en lang årrække gennem opkøb og udlejning af jord medvirket ved oprettelse af nye kolonihaver. For tiden er der på jordlovsudvalgets arealer ca. 3.500 haver.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig forslagsstillerens ønske om, at allerede eksisterende kolonihaver så vidt muligt sikres mod nedlæggelse.

I bemærkningerne til forslaget er nævnt en række forslag, som vi må se nærmere på. Umiddelbart tvivler jeg på, at løsningen er at finde blandt disse forslag, men med de midler, der er til rådighed for fredninger og for køb af arealer til fritidsformål, er der ikke grundlag for ad denne vej at sikre kolonihaver, og en sikring ved fredning bør efter min mening i øvrigt være undtagelsen.

Et egentligt forbud mod nedlæggelse af

kolonihaver i offentligt eje vil nok få en række utilsigtede virkninger. En del af de kolonihaver, som ligger i byzone, er anlagt på arealer, som ifølge kommunernes planer senere skal bebygges, og en bevaring af kolonihaverne forudsætter i disse tilfælde, at kommunalbestyrelsen tager initiativ til en ændring i de kommunale planer. En sådan ændring kan imidlertid i nogle tilfælde få økonomiske og andre planlægningsmæssige konsekvenser.

Baggrunden for placeringen har jo ofte været, at jord, som er planlagt bebygget, har kunnet udlejes på meget favorable økonomiske vilkår. Jeg er imidlertid ikke i tvivl om, at nøglen til løsningen af problemerne ligger hos kommunalbestyrelserne. Det gælder både sikringen af eksisterende og oprettelse af nye og varige havekolonier. Den bedste måde at sikre kolonihaver mod nedlæggelse på længere sigt er at ophøre med at betragte kolonihaver som noget midlertidigt, som uden videre kan skubbes til side. Kolonihaverne må have deres plads i planlægningen på linje med andre arealanvendelser.

Kommuneplanloven nævner da også kolonihaver som en af de arealanvendelser, for hvilken der i de kommende kommuneplaner fastlægges rammer for lokal planlægning. Miljøministeriet vil i forbindelse med kommuneplanlovens ikrafttræden den 1. februar 1977 udsende en række vejledninger til støtte for den kommunale planlægning. I disse vejledninger vil planstyrelsen i samarbejde med Kolonihaveforbundet, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen tage de planlægningsmæssige problemer omkring havekolonierne op. Om der er behov for yderligere initiativer, vil jeg tage stilling til, når vi har set nøjere på problemerne.

Til slut vil jeg gerne fremhæve mit hovedsynspunkt, som jeg kan udtrykke således: vi må ikke betragte kolonihaverne som stødbørn i planlægningen.

Svend Andersen (Bornh.s a.) (S):

Jeg er glad for ministerens indlæg og for den klare understregning, ministeren gav af, at kolonihavetanken bør nyde fremme i planlægningen af vor arealanvendelse. Det er også min opfattelse, at det ikke vil være nødvendigt med en særlig lovgivning på

[Svend Andersen (Bornh. amt.)]

området, og jeg tror heller ikke, at en særlig lovgivning om kolonihaver vil være hensigtsmæssig i forhold til den samlede planlægning.

Det fremgik af ministerens indlæg, at antallet af kolonihaver er faldet i de sidste 25 år, til trods for at vi har en øget fritid. Årsagen hertil kan være en faldende interesse, men jeg tror dog, at en del af årsagen kan findes i, at der ikke i de senere års planlægning har været et tilstrækkeligt udlæg af nye kolonihaveområder.

Det er ikke en ukendt sag, at der i flere haveforeninger er lange ventelister med folk, der står og venter på at få en kolonihave. Derfor er det værd at understrege, at kommuneplanloven nu siger, at der i planlægningen skal tages hensyn til fritidsarealer og herunder altså også kolonihaver. Herved tvinges byplanlæggerne til uanset deres eget initiativ på området at have udlæg til kolonihaver i tankerne allerede fra starten af planlægningsfasen. Jeg mærkede mig, at der blandt de vejledninger, ministeren vil udsende til kommunerne til støtte for planlægningen, også vil være en vejledning om kolonihaver, og at denne vejledning vil blive udformet i samarbejde med Kolonihaveforbundet, Kommunernes Landsforening og Amsrådsforeningen.

Det er herefter min opfattelse, at hele spørgsmålet om kolonihaver skulle have alle betingelser for at blive løst på bedste måde, og det er da også socialdemokratiets opfattelse, at der herefter ikke er behov for en særlig lovgivning for kolonihaver, men vi vil gerne sammen med udvalget være med til at finde forslag, der kan støtte ministeren i hans initiativer på området og i hans bestræbelser for at bevare og fremme kolonihavetanken.

Jens Jacobsen (V):

Forslaget, vi her behandler, består af to dele. For det første en sikring af eksisterende havekolonier mod nedlæggelse, og for det andet en lettelse af oprettelsen af nye havekolonier. Disse to ting opfordres ministeren så til at overveje og dernæst fremsætte lovforslag om.

Lad mig starte med at sige, at vi i venstre egentlig har megen sympati for den hensigt, vi fornemmer ligger bag forslaget, nemlig

ønsket om at hjælpe kolonihavebevægelsen, men lad mig derefter straks sige, at vi beklageligvis samtidig er kommet til den opfattelse, at hvis folketinget skulle beslutte sig i overensstemmelse med forslaget's ordlyd, så vil miljøministeren komme på en i praksis uløselig opgave med hensyn til sikringen af de bestående kolonihaver.

Venstre er enig med forslagsstillerne i kolonihavernes både fysiske og psykiske rekreative værdi og i deres miljøskabende effekt på linje med andre grønne områder eller måske endda undertiden fremfor andre områder. Og landets boligsituation er jo heldigvis i dag blevet sådan, at tidligere tiders uheldige havehusbeboelse praktisk talt er ophørt.

Når forslagsstillerne imidlertid anfører, at kolonihaveområderne er blevet betragtet som reservearealer for byudvikling, mener jeg, at det er at stille tingene på hovedet, idet det snarere er sådan, at reservearealerne i den tid, de har henligget som reservearealer, er blevet udnyttet som kolonihaver, og at dette har været et kendt og accepteret forhold ved koloniens oprettelse, et forhold, som indebar den fordel, at haverne lå nærmere ved boligen og var sikret bedre trafikforbindelser.

Arealerne er altså på forhånd optaget i en byplan eller byudviklingsplan, og derfor vil det i langt de fleste tilfælde være umuligt for ministeren at sikre dem, om jeg så må sige, med tilbagevirkende kraft.

For så vidt angår den anden del af forslaget, om lettelsen af oprettelsen af kolonihaver, har jeg en større tiltro til, at der her kan komme noget konstruktivt ud af forslaget. Venstre vil her gå ind i en positiv vurdering af, hvorledes dette kan ske, idet dette forhold formentlig skal ses i sammenhæng med den eksisterende planlægningslovgivning. Venstre vil her gerne medvirke til, at havekolonier kan få en længere levetid, end det hidtil ofte har været sædvane, men jeg skal samtidig sige, at vi ikke har noget større ønske om at medvirke til en restriktiv lovgivning, der forhindrer de mange kommunale og andre lokale initiativer, der hidtil har kendetegnet dette område, idet vi har en tro på, at netop disse lokale initiativer er af afgørende betydning for havekoloniernes trivsel.

Forslagsstillerne bruger ind imellem argu-

[Jens Jacobsen.]

menter og anfører fremgangsmåder, som jeg ikke særlig bryder mig om. Jeg vil hellere opholde mig ved det positive og slutte med at sige, at venstre har en tiltro til, at der kan findes praktiske udveje for at give fremtidige kolonihaveområder en forlænget og forbedret levetid.

Jørgen Junior (FP):

Det var jo med kønne og velindpakkede ord, de to første partier sagde nej til forslaget, og jeg skal derfor forholdsvist klart og tydeligt sige, at vi synes, forslaget er særdeles rimeligt. Vi synes, der er meget positivt i det, og man må se på det med andre øjne, end vi har hørt socialdemokraterne og venstre gøre.

Det er rimeligt, at kollektive sommerhuse bliver et alternativ, som befolkningen kan vælge blandt de forskellige muligheder, der foreligger. I det øjeblik vi får gennemført en fornuftig skattelovgivning i dette land, behøver det heller ikke at blive til en belastning af det offentlige kasser, som der er lagt op til i visse tilfælde. Det drejer sig i højere grad om en indstilling fra det offentlige side, om at vise en fornuftig vilje til at reservere arealer, til at benytte arealer, som på nuværende tidspunkt er offentligt ejet, og som for en stor dels vedkommende ligger unyttigt hen. Det ser man f. eks. i stor udstrækning under socialministeriets regie.

Hvis vi tager SFs mere konkrete tanker — for forslag kan man vel ikke kalde disse 5 punkter — så er vi, hvad angår punkt 1, fredningen, indstillet på, at det kan være løsningen i mange tilfælde. Vi er, hvad angår punkt 2, med hensyn til langtidskontrakter med private ejere, ikke indstillet på, at det bør være en statsopgave. I punkt 3 bryder vi os ikke om ordet „forbud“, men vi mener så ubetinget, at der skal være klare og tydelige regler, og det offentlige skal vise en særdeles positiv og velvillig indstilling, og det er særdeles rimeligt, at ministeren pålægges at fremkomme med rimelige forslag. Hvad angår punkt 4 må vi sige klart nej, og hvad angår punkt 5 kan vi sige klart ja.

Jeg skal altså i det store og hele sige: vi er så positive, som det meget løst formulerede forslag kan tilsige. Jeg er ikke i tvivl om, at

vi vil stemme for. Vi synes, det er en rimelig opgave at give ministeren.

Ingemar Petersen (RV):

Da vort partis ordfører, hr. Gunner Baunsgaard, ikke kan være til stede, skal jeg på mit partis vegne komme med et par bemærkninger.

De udtalelser, vi hørte her fra fremskridtspartiets ordfører, kunne nok tyde på, at fremskridtspartiet egentlig har fortrudt, at det ikke stemte for den nye kommuneplanlægningslov. For i denne lov har vi jo virkelig instrumentet ude i kommunerne til at få dette problem løst på en fornuftig og hensigtsmæssig måde.

Det, der er galt i dag, og det kan vi jo kun beklage, er, at tidligere lovgivning på disse områder ikke har været tilstrækkelig effektiv til, at man har kunnet bibeholde disse kolonihaver, som vi fra radikal side virkelig mener er noget meget væsentligt, og som vi mener der er et stort behov for. Derfor skal SF heller ikke have utak for, at de ved et forslag til folketingsbeslutning rører ved problemet. Vi tror ikke, det er løsningen, som SF kommer frem med, for vi er ganske overbevist om, at man på kommunal basis fremover ved hjælp af kommuneplanlægningsloven i de lokalplaner, man skal udarbejde, kan løse dette problem.

Vores store problem i dag er, at eksisterende kolonihavebebyggelser, som har ligget i mange år, og som virkelig har skabt et miljø og en trivsel, står over for i visse situationer at skulle nedlægges. Vi har bl. a. et eksempel nede fra Sønderborg, hvor man næsten af byudviklingsmæssige grunde føler sig tvunget til at nedlægge nogle kolonihaver. Jeg mener, det er forkert, jeg mener, man må tilrettelægge sin planlægning således, at man kan undgå det. Jeg kender kolonihaver i Århus, som ligger midt inde i stor bebyggelse, men man agter at bibeholde dem.

Andre steder kan man måske overveje at bevare disse eksisterende arealer, måske over fredningslovgivningen. Det synes jeg nok man skulle tage op til overvejelse. Og hvis man endelig er kommet i den situation, at det er samfundsmæssigt nødvendigt at udnytte nogle kolonihaver i byplanlægningen, så bør man i hvert tilfælde sørge for

[Ingomar Petersen.]

i meget god tid at få etableret nye områder, således at disse mennesker har mulighed for, inden de skal opgive deres nuværende kolonihaver, at få startet på noget nyt. Jeg tror, meget af kritikken bunder i, at det har man heller ikke sørget for i planlægningen.

Jeg tror, det er godt og fornuftigt, at vi får en diskussion om problemerne og prøver at se på, om man fra ministeriets side i de redegørelser og anvisninger, man nu vil udsende for, hvordan man skal få kommuneplanlægningsloven til virkelig at køre, virkelig kommer med nogle effektive retningslinjer for, hvordan vi får klaret dette problem med kolonihaverne, som jeg tror der i dag er meget stort behov for.

Lembourn (KF):

Jeg synes, det er et strålende forslag. Det eneste, jeg er ked af, er, at jeg ikke har fået chancen for at være medforslagsstiller, men selv om hr. Poul Dam er kendt som en generøs politiker, så er der vel også grænser for, hvad man skal dele ud, når man har en god idé.

Det er en fuldkommen rigtig tankegang, og jeg synes, forslaget er særdeles fornuftigt formuleret, nemlig meget generelt, så man overlader til ministeren at finde ud af, hvordan de eventuelle lovforslag, der skal udarbejdes, skal udformes. Det konservative folkeparti kan altså helt og fuldt tilslutte sig tankegangen.

Det er jo en ejendommelig situation, vi står i her. Det drejer sig vel om 100.000 mennesker eller mere, som skaber nogle fortrinlige miljøer, som de er lykkelige for, og hvor folk virkelig har det godt sammen. De overholder alle de regler, som skal overholdes i dette samfund, og indretter sig efter de regler, som gælder for alle, de er ikke plaget af narkomani, de har ingen problemer med bornemagt, og hvad det nu alt sammen er. Men dem anvender man bulldozermentaliteten over for, hvorimod 700 ude i Christiania kan give anledning til, at man rejser en folkestemning. Det er ligesom ikke rigtig rimelige proportioner.

Jeg synes virkelig, vi skal gøre noget ved dette her. Her er virkelig en masse mennesker, som trænger til en beskyttelse.

Jeg synes måske også nok, som hr. Jørgen

Junior sagde, at det var lidt vattet, hvad vi hørte fra de andre ordførere. Med al deres sympati så veg de alligevel udenom. Hvis man skal gøre noget ved dette her, så skal der sandsynligvis nogle lovforslag til, det er sandsynligvis nødvendigt. Det forestiller jeg mig også at hr. Poul Dam er inde på, for ellers er det bare snak, ellers bliver der ikke gjort noget ved det. Jeg var egentlig meget glad for ministerens udtalelse i et interview — jeg tror, det var i B.T. i går eller i forgårs — det var rene ord for pengene. Her sagde ministeren, at han havde fuld sympati for disse havekolonier, de skulle beskyttes. Det synes jeg egentlig man skulle følge op her og virkelig gøre noget ved, for hvis man ikke gør noget ved det og det bare bliver ved snakken, så er der altså, som hr. Poul Dam nævner i bemærkningerne til lovforslaget, folk, der 4-5 gange i deres liv skal begynde forfra, og det er urimeligt.

Vi kan altså helt og fuldt tilslutte os forslaget og håber, at der kommer kontante resultater ud af det.

Ritta Ahm (KrF):

Kristeligt folkeparti støtter fuldt ud de tanker, der ligger til grund for dette beslutningsforslag. Der må i et mere eller mindre koncentreret bysamfund være råd til at skabe plads for udfoldelsesmuligheder af den karakter, som er nævnt i forslaget. Vi bygger vore byer større og større, eller også bygger vi nye byer med idéforladte, stereotype beboelsesejendomme, så man paradoksalt nok til tider har lyst til at stille sig det spørgsmål, om vore byer i det hele taget er egnet til at trives i for mennesker.

Den selvforskyldte boligmangel, vi har i dag, tillader os dog ikke blot at stille betonkasser op til beboelse; vi må have råd til at skabe et alternativt miljø, til de grønne områder midt i alt det triste. Både den fysiske ramme og det liv, beboerne i en havekoloni skaber her, er i allerhøjeste grad med til at danne en kultur, en livskvalitet, om man vil, som man nu er ved at få øjnene op for er en nødvendig bestanddel i et velfærdssamfund.

Om så de foranstaltninger, forslagsstilleren nævner, nu er de rette, det kan diskuteres. Flere af punkterne er for mig at se nok så rigoristiske. Jeg er betænkelig ved, at en havekoloni ligefrem skal kunne hindre en

[Ritta Ahm.]

planlægning for byfornyelse. Nu ved jeg godt, SF sigter til en bestemt sag, men jeg mener også, at denne sag kunne have fået en helt anden afslutning, hvis blot man havde rejst sagen på et langt tidligere tidspunkt.

Jeg vil også mene, at den nye lov om kommuneplanlægning, som træder i kraft den 1. februar 1977, på mange måder kan hindre, at en sådan sag i det hele taget opstår igen, ikke mindst på grund af den langt større indsigt i planlægningen, der efter loven blev lagt ud til befolkningen.

Jeg vil tro, at punkt 5 i forslaget kan blive udgangspunktet for den videre forhandling i udvalget for fysisk planlægning. Det drejer sig om at give havekolonierne en højere prioritering, men det kan nok være farligt at låse sig fast i et bestemt mønster med hensyn til antal boligblokke o. lign., for der er mange andre ting ude i områderne, som må tages i betragtning, folks behov, omgivelserne i øvrigt o. lign. Det må være på stedet, man bedst kan vurdere dette i bred sammenhæng.

Vi er parate til at drøfte sagen i udvalget, og vi må finde frem til et resultat, så vi undgår for mange interessekonflikter mellem udvikling og bevaring af miljøerne. Om det så skal være i form af en lov eller en bekendtgørelse i tilknytning til kommuneplanloven, det kan vi altid diskutere os frem til. Hovedsagen er, at problemet er rejst her i dag.

Hanne Reintoft (DKP):

Vi er enige med forslagsstillerne i, at kolonihavebevægelsen har været og stadig er et betydeligt fritidsaktiv, ikke mindst for byboere og mennesker med indtægter, der ikke tillader andre yndede luksusformer, f. eks. dyre sommerhuse.

Vi kunne måske godt tage en lille debat om de fremtidige forhold på det område, for mens jeg helt erkender — det gør mit parti også — at mange mennesker er meget glade for deres kolonihave, så så jeg for ikke så længe siden en moderne rækkehusbebyggelse, hvor man havde gjort det omvendte, nemlig hevet hegnene op til alle de små bitte frimærker og lavet én stor, dejlig have, og jeg vil ikke sige, jeg helt afviser, at det kan være en løsning. Her kan altså diskute-

res meget, også hvad angår det lidt mere idémæssige grundlag.

Men vi er da enige med forslagsstillerne i, at ordnede, lovbundne forhold skaber ro og tryghed for det enkelte menneske, og vi er ikke mindst enige i, at når stat eller kommune er udlejer eller part i køb og salg, så skal borgeren være garanteret både information og tryghed og velordnede forhold.

Vi kan altså godt gå med til og vil gerne medvirke i udvalgsarbejdet til at gøre livet for kolonihavemennesker mere trygt, og også i et vist omfang garantere dem, at de kan beholde deres haver, men jeg må nok sige, at når jeg ser hr. Poul Dams konkrete forslag og sammenholder dem med virkeligheden og de politiske opgaver, der på en lang række af de samme områder viser sig, så bliver jeg lidt i tvivl, om det er vejene. SF foreslår fredning af havekolonier. Vi kommer ikke uden om, at vi utallige steder ville få fredede områder, der fremover ville være en absolut hæmsko for byudviklingen. Vi ville få kolonihaveområder, der blev indkapslet i en storby eller trafikale anlæg. De kan miste deres skønhed og brugsværdi, og vi kan heller ikke se bort fra, at det, der engang i sådanne områder har været gode kolonihaver og gode rekreative områder, har haft en tendens til at udvikle sig til noget andet, nemlig slumbeboelse for folk, der ikke havde råd til andet.

Hvis vi skulle til at frede og bruge vore meget begrænsede fredningsmidler, så må hr. Poul Dam også se i øjnene, at der er meget naturskønne egne i Danmark, som vi så må undlade at frede til gavn for befolkningen i al almindelighed. Vi kan selvfølgelig rejse det store krav, at vi skal have råd til det hele, det kan jeg såmænd godt gå med til, men virkeligheden ville nok blive, at hvis man vælger at frede kolonihaverne, så er der andre, meget væsentlige ting, man ikke får fredet.

Med hensyn til forslaget om etablering af langtidskontrakter må jeg sige, at dér tror jeg virkelig, hr. Poul Dam skader kolonihavefolkene. Det er jo meget fornuftigt og meget hensigtsmæssigt, hvis en kommune eller staten opkøber jord til senere formål ud fra en fornuftig planlægning af, hvad jorden skal bruges til, at man så udlejer den i den mellemliggende tid, og der er da også folk i omegnskommunerne i København,

[Hanne Reintoft.]

der kan have megen glæde af det. Binder man kommunerne i flere generationer, f. eks. i 99 år, så kan det selvfølgelig være rart for dem, der får haverne, det er bare utopi, for der er ingen, der får dem, fordi så vil kommunerne ikke leje jorden ud, og så vil der altså ligge jord dér, som man ikke kan få glæde af.

Jeg forstår godt, det er bittert at flytte fra en kolonihave. Det er i det hele taget bittert, også for mange mennesker, der må opgive deres sommerhus, når de går på folkepension. Der er så meget, der er bittert i vores samfund, og jeg vil gerne være med til at sikre kolonihavefolket, jeg er bare lidt i tvivl, om dette er vejen, om ikke det snarere bliver en indskrænkning af hele kolonihavebevægelsen. Det samme kan jeg sige om punkt 3.

De afdragsfrie lån vil vi for så vidt gerne støtte, og vi vil også gerne se på dem i udvalget. Også her vil jeg tillade mig praktisk at sammenholde det med det meget store behov for afdragsfrie lån til boligindskud og mange andre ting og så håbe, at vi i udvalget kan få en fornuftig prioritering af, hvad pengene skal bruges til.

Det sidste krav går ud på en passende udlægning af arealer i byområder med havekolonier. Mon ikke det skulle ændres til eller i hvert fald sammenkædes med et krav, jeg selv har rejst som lovforslag tre gange herinde, at der til hvert etagebyggeri skulle være passende friarealer til aktiv fritidsudøvelse, sport, legepladser — og også gerne til haver, men jeg synes nok, det kollektive grønne område, den kollektive plads til fritidsudfoldelse må med ind i den planlægning, hvis man ligefrem vil til at bruge lovgivning til det.

Forslagsstillerne skriver selv, at de ikke anser listen for udtømmende. Jeg ville ønske, vi kunne få en god udvalgsdebat om det, ligesom se lidt bort fra disse lidt stramme punkter og måske finde veje, hvor vi er ude over alle de meget smukke ord — og jeg er ikke sikker på så dybt mente ord, når det skal til at koste penge. Jeg ville ønske, vi kunne få en diskussion af, hvordan vi kunne skabe højere form for tryghed og sikkerhed, og hvordan vi i det hele taget kunne prioritere vores rekreative områder

og de penge, der skal bruges til vores bomiljøer.

Sigsgaard (VS):

Forslaget har jo to afsnit. Med hensyn til det første afsnit, der gælder sikring imod nedlæggelse af havekolonier, tror jeg, ligesom fru Hanne Reintoft netop var inde på det — jeg var i øvrigt enig i stort set alt, hvad der blev sagt fra fru Hanne Reintofts side i denne her sag — at man skal skelne mellem to typer haver, nemlig helt midlertidige haver og mere permanente. Det sker jo og må ske, at større eller mindre jordstykker i offentligt eje må ligge ubenyttet hen i nogle år, og sådan ledig jord bør selvfølgelig dyrkes, men uden at nogen gør sig forhåbninger om af den grund, at det kan fortsætte i 10 eller 20 år. Samtidig er der også et behov for mere beskyttelse af haver af mere permanent karakter, og der er et behov for, at der via planlægningen reserveres arealer til sådanne haver, der er beskyttet for en lang årrække i hvert fald. En egentlig fredning vil jeg også nok advare imod.

Det er den ene side af forslaget. Den anden side går ud på, at ministeren skal arbejde for oprettelse af nye havekolonier eller undersøge, hvordan man kan lette oprettelsen af nye havekolonier. Det kan da godt være, at der i en vis udstrækning i fremtiden skal oprettes nogle nye havekolonier, men det er, som om forslagsstillerne ikke har taget den historiske baggrund for kolonihaverne rigtig i betragtning. De tog vel fart, da udviklingen fra landbrugs- til industrisamfund virkelig begyndte, da befolkningen drog ind fra landet eller blev presset ind fra landet til byerne, og da spekulanterne opførte lejekaserner uden friarealer. Forholdene var temmelig katastrofale, så katastrofale, at nogle fremsynede læger f. eks. gik i spidsen for, at man fik bygget lægeforeningens boliger, mens andre gik i spidsen og fik oprettet kolonihavebevægelsen — på lidt forskellige tidspunkter, men begge dele som udslag af de samme grundlæggende behov, de samme grundlæggende misforhold i samfundet, og på baggrund af det spekulationsbyggeri, som vi desværre stadig væk trækkes med i høj grad. Da var det selvfølgelig kun naturligt og helt igennem godt, at der blev en mulighed for nogle kilometer væk

[Sigsgaard.]

fra boligen at få sig en have med et lille hus i.

Men derfra og så til at mene, at dette skulle være fremtidens løsen, dér synes jeg nok der er et stykke vej. Her synes jeg nok, fru Hanne Reintoft har ret i, at man i langt højere grad skal se på: hvordan indretter vi vores boliger i fremtiden, så det ikke bliver sådan nogle boliger, som det ikke er til at holde ud at være i? Der bør være mulighed for at dyrke sine gulerødder uden for køkkenvinduet først og fremmest, og ikke bare for at dyrke sine gulerødder, men også for på andre måder at være aktiv i forbindelse med jorden, i forbindelse med naturen. Vi bør have et helt andet syn på det, der hedder fritidsområder, det der hedder parker, i højere grad betragte det som brugsarealer i det hele taget. Jeg håber, det er synsvinkler af den karakter, ministeren vil lægge til grund for de overvejelser, han nok vil gå ind i uanset dette konkrete forslags videre skæbne.

Med disse bemærkninger kan jeg sige, at vi ser positivt på visse af de tanker, der ligger bag forslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam) (SF):

Jeg er i den noget usædvanlige, men meget behagelige situation at kunne takke for en meget positiv modtagelse af det forslag, vi her har fremsat.

Det blev sagt af en af ordførerne, at vi havde haft en konkret sag i tankerne. Det har vi nu ikke. Vi anser det for at være et problem af betydelig videre rækkevidde. Det blev også sagt, at dette konkrete tilfælde kunne man jo have gjort noget ved, hvis det var blevet rejst i tide. Det blev altså rejst i foråret 1968 fra denne talerstol — under omfattende uopmærksomhed. Dengang var der ingen, der interesserede sig for det. Jeg er glad for, at interessen nu er blevet så positiv og varm.

Det er også blevet sagt, at forslaget er formuleret meget vagt og løst. Det er med velberåd hu. Vi har ønsket at få rejst en debat om noget, der forekommer os at indeholde en række problemer, og det vigtigste ligger i det, som ministeren også gav tilslutning til, nemlig formålet at sikre de eksisterende havekolonier imod nedlæggelse, så langt det kan lade sig gøre, og at lette opret-

telsen af nye havekolonier. Om der så skal fremsættes lovforslag eller ej, det er noget, vi kan drøfte i udvalget. På nogle punkter er det måske nødvendigt. På andre punkter er det sandsynligt, at man kan anvende de metoder, som ministeren har angivet ved at tale om udnyttelsen af kommuneplanlovgivningen og den slags.

Når det er så forholdsvis alment holdt, så er det også fordi vi her har at gøre med et område, hvor der er ganske overordentlig store forskelle. Området har i den ene ende de såkaldte nyttehaver, hvor der er tale om en meget midlertidig anvendelse af jorden, hvor man ikke har noget hus på den, hvor man dyrker nogle gulerødder, og i den anden ende nogle kolonihaveområder, som har eksisteret i flere årtier, og som har fået et varigt miljø. Der er alle mulige ejendomsforhold. Der er alle mulige kvalitetskrav. Hvis man tager ud i sydvestkvarteret og ser på de forskellige havekolonier, der ligger derude i øjeblikket, så er der et vidunderligt miljø med helårsbeboelse, hvor udtrykket slumbebyggelse ikke rigtig er egnet, fordi de mennesker, der bor derude, ikke opfatter det sådan og også har fået indrettet sig godt; der er ved siden af kolonihaver, der er så fornemme og fine, at man tror, man har forvildet sig ind på Vestre kirkegård, og der er andre, der simpelt hen er ganske almindelige, jævne menneskers jævne kolonihaver, hvor man kan se, der er et godt miljø. Der er alle mulige slags kolonihaver. Det kan vi ikke stille op — og slet ikke et parti, der fremsætter et privat forslag — i et samlet system. Det har ministeren muligheder for, og jeg er glad for, at ministeren agter at gøre noget ved det.

Jeg er derfor også fuldstændig enig, når det siges, at det katalog eller de punkter, der er nævnt, ikke er nogen udtømmende liste, og det er måske heller ikke sikkert, at det er de punkter, man skal sætte ind på. Vi har bare taget dem med for at kaste nogle tanker ind i debatten; der kan utvivlsomt gøres meget andet.

Det centrale er for mig at se det byplanmæssige. Dette at vi i fremtiden accepterer, at der i et byområde ligger områder, der er beregnet til havekolonier, varigt er beregnet til havekolonier. Vi har lagt en række ringe af parker rundt om i København, koncentriske parkområder. Hvorfor kunne vi

[Poul Dam.]

ikke også have koncentriske haveområder? Det ydre Nørrebro var på et vist tidspunkt præget i høj grad af havekolonier, de er stort set blevet nedlagt, man har bebygget det med karrébebyggelse. Kolonihaveområder i passende nær afstand fra boligområder er noget, som man meget vel kunne have i f. eks. det storkøbenhavnske område og andre større byområder, og det kunne man godt have varigt. Der er ingen lov, der siger, at kolonihaveområdet er den yderste ring lige ud til det område, der bruges til gartnerjord.

Jeg forstår, at ministeren meget langt er enig i dette, og jeg håber, at udvalget kan komme til nogle resultater i det samarbejde med ministeren, som han har tilbudt så frit.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Kun et par korte bemærkninger i relation til det, nogle af ordførerne har været inde på. Jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Junior, at det var, som om hr. Jørgen Junior ikke havde hørt efter, hvad jeg sagde indledningsvis. Jeg vil understrege, at jeg er enig i det sigte, der ligger i hr. Poul Dams forslag. Jeg er ikke enig i de midler, man prøver at nå sigtet med, men er villig til at overveje andre midler.

Jeg kan da kun glæde mig over, at både hr. Jørgen Junior og hr. Lembourn er så rundhåndet med økonomien i dette forhold, og glæder mig til at se deres holdning til jordlovsudvalgets bevillinger og andre af de bevillinger, der er nødvendige for at følge de gode forslag op, som hr. Jørgen Junior og hr. Lembourn nu tilsluttede sig.

Til hr. Sigsgaard har jeg kun én bemærkning. Jeg er i øvrigt enig med både hr. Sigsgaard og fru Hanne Reintoft, men vil godt sige, at jeg synes ikke, det er et enten-eller, hr. Sigsgaard, med hensyn til kolonihavebevægelsen og de nærrekreative områder. Jeg mener, det er et både-og, der her er tale om.

Jeg er enig i hr. Poul Dams bemærkninger om, at man må prøve, ikke mindst igennem byplanlægningen og igennem kommunepalanloven, at skaffe muligheder for at tilgodese det sigte, der er med forslaget.

Jens Jacobsen (V):

Det er også hr. Jørgen Junior, der kalder mig på talerstolen, når han postulerer, at

jeg skulle have fremsat en afvisning af beslutningsforslaget. Hr. Poul Dam har forstået det mere korrekt. Det var en tilslutning med en samtidig påvisning af eksisterende vanskeligheder og et tilsagn om medvirken til en konstruktiv fremtidsudvikling på området.

Jeg har i øvrigt samme opfattelse som miljøministeren, at det i alt væsentligt kan klares ved hjælp af bekendtgørelser i tilknytning til planlovene, mens fremskridtspartiets ordfører og den konservative ordfører besynderligt nok følte det nødvendigt at påkalde lovforslag på området. Jeg mener altså, at en konstruktiv tilslutning ikke bør forhindres af et sådant uheldigt krav om en lovgivning, som formentlig eller sandsynligvis ikke kan gennemføres. Jeg mener, at vi i udvalget skal finde frem til nogle konstruktive løsninger på sagen, og jeg mener, at der er mulighed for at finde frem til konstruktive løsninger.

Jørgen Junior (FP):

Jeg skal kun glæde mig over, at jeg misforstod både socialdemokratiets og venstres indstilling, og at den positive indstilling virkelig er til stede i så høj grad, som vi alle sammen er enige om det er påkrævet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Inden vi går til den næste sag på dagsordenen, foreslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder [af Haunstrup Clemmensen m. fl.], skal jeg meddele, at handelsministeren med skrivelse af gårs dato har fremsendt en skriftlig redegørelse, som handelsministeriet i samarbejde med andre ministerier har udarbejdet vedrørende forslaget til folketingsbeslutning.

[Første næstformand.]

Redegørelsen er omdelt og vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftlig redegørelse vedr. forslag nr. XLII.
Af handelsminister *Erling Jensen* (16/1 76):

Skriftlige bemærkninger til forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder fremsat den 2. december 1975 af Hornstrup Clemmensen, Ninn-Hansen og Schlüter (KF).

Forslaget og bemærkningerne til forslaget vedrører en række ministerier, som har fremsat skriftlige bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget. Disse bemærkninger er gengivet i det følgende i den rækkefølge, hvori de fremtræder i forslaget til folketingsbeslutning (punkt 1-6) og i bemærkningerne til dette (punkt a-h). Forslaget går ud på, at „Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag, der forbedrer vilkårene for mindre virksomheder efter følgende retningslinier.“

„1. Dagpengeloven ændres, så staten betaler en del af den præmie, som mindre virksomheder må indbetale, hvis de vil frigøre sig fra forpligtelsen over for ansatte under de fem første ugers sygdom. Karenstiden for selvstændiges modtagelse af dagpenge ved egen sygdom nedsættes fra fem til tre uger“.

Ad 1. Socialministeriet.

Dagpenge i de første 5 uger af en sygdomsperiode udbetales som hovedregel af arbejdsgiveren. Denne regel blev indført efter indgående overvejelser i socialreformkommissionen, og tanken om en arbejdsgiverperiode blev oprindelig fremsat fra arbejdsgiverside. Da man imidlertid var opmærksom på, at arbejdsgiverperioden kunne være u hensigtsmæssig, når det drejede sig om mindre arbejdsgivere, blev der åbnet mulighed for særordninger, der kunne afbøde dette.

En af disse ordninger giver mindre arbejdsgivere mulighed for at frigøre sig for dagpengeudbetaling i arbejdsgiverperioden ved at indbetale et beløb til dagpengefonden, jfr. dagpengelovens § 11 og socialministeriets bekendtgørelse nr. 139 af 13. marts

1974. I disse tilfælde udbetales dagpengene fra første sygedag af det sociale udvalg.

Forsikringsordningen er åben for arbejdsgivere, hvis årlønsudgift ikke overstiger en vis grænse, for tiden 576.000 kr. for året 1974.

Tilmelding kan for tiden finde sted 4 gange om året, men det er besluttet at ændre tilmeldingsreglerne således, at der fra 1. april 1976 kan ske løbende tilmelding. Bidraget for ordningen fastsættes således, at de samlede indbetalinger til ordningen skønnes at dække alle udgifter, som kommunerne overtager.

Ordningen er opbygget som en frivillig *forsikringsordning*, hvor hver enkelt arbejdsgiver må overveje, om risikoen ved at påtage sig dagpengeudbetalingen de første 5 uger kan anses for større end udgiften til forsikringsbidraget.

En ændring af dagpengeloven som foreslået, således at staten skulle betale en del af forsikringspræmien, ville bryde med forsikringsprincippet, som ordningen er baseret på. Hermed ville man tillige favorisere denne gruppe arbejdsgivere både i forhold til andre arbejdsgivergrupper og i forhold til de virksomheder, der er så små, at fremmed arbejdskraft ikke er nødvendig. Endelig ville man forskubbe den ved loven tilsigtede balance mellem det offentlige og arbejdsgiverne i henseende til dagpengeudgiften.

En anden ordning er hjemlet for virksomheder, der beskæftiger arbejdskraft ved kortvarige eller tilfældige arbejdsforhold. Disse har mulighed for at frigøre sig for forpligtelsen til at betale dagpenge i arbejdsgiverperioden ved at indbetale et vist beløb pr. arbejdstime til dagpengefonden. Dagpengeforpligtelsen overtages da af det sociale udvalg. Tilmelding til denne ordning kan ske løbende.

I forbindelse med forslaget om nedsættelse af karenstiden kan oplyses, at selvstændige erhvervsdrivende ligesom lønmodtagere har automatisk ret til dagpenge fra det sociale udvalg efter 5 ugers sygdom. Før dagpengeloven trådte i kraft den 1. april 1973, var der ingen automatisk dagpengedækning under sygdom for selvstændige erhvervsdrivende. De var henvist til at sikre sig gennem frivillige ordninger.

Dagpengeloven giver nu selvstændige er-

[Handelsministeren.]

hvervsdrivende mulighed for at sikre sig dagpenge fra 1. sygedag gennem en frivillig sikring. Til denne ordning yder staten et tilskud på 25 pct. af de samlede udgifter. Præmien for at sikre sig det for tiden højeste dagpengebeløb på 960 kr. pr. uge er 192 kr. pr. kvartal. Denne præmie er skattefradragberettiget.

Efter 5 ugers sygdom har selvstændige erhvervsdrivende ret til dagpenge fra det offentlige på lige fod med lønmodtagere. Når selvstændige erhvervsdrivende efter loven må tage risikoen selv for sygdom i de første 5 uger, skyldes det, at denne periode for lønmodtagere dækkes af arbejdsgiverens udbetaling af dagpenge, dvs. af virksomheden — og ikke af det offentlige. Også for den selvstændige erhvervsdrivende må udgifterne ved sygdom i de første 5 uger bæres af virksomheden, i dette tilfælde altså pågældende selv.

Ved en arbejdsgivers korterevarende sygdom vil det i øvrigt ofte være vanskeligt at konstatere et indtægtsbortfald.

En forbedring af adgangen til dagpenge for selvstændige erhvervsdrivende ville indebære et forøget offentligt tilskud specielt til denne befolkningsgruppe.

„2. Medarbejdende ægtefæller sikres ret til at modtage hele indkomsten af deres arbejde (som svarende til normal lønindkomst) på selvangivelsen — dog højst halvdelen af den samlede indkomst. Medarbejdende ægtefæller ligestilles med lønmodtagere vedrørende ATP“.

Ad 2, 1. punktum. Ministeriet for Skatter og Afgifter.

Det foreslås, at reglerne om medhjælpende hustruer ændres. Efter de gældende regler kan 25 pct. af virksomhedens overskud, i 1976 dog højst 35.700 kr., overføres til beskatning hos den medhjælpende hustru. Forslaget går ud på, at den medhjælpende ægtefælle skal have ret til at modtage en indkomst fra virksomheden, der svarer til normal lønindkomst, dog højst halvdelen af den samlede indkomst.

Efter regeringens opfattelse vil en sådan regel være vanskelig at administrere. Det vil være nødvendigt i det enkelte tilfælde at vurdere, hvad der svarer til normal lønind-

tægt for den medhjælpende ægtefælle, når hensyn tages til omfanget og karakteren af ægtefællens indsats.

Derimod finder regeringen det rimeligt, at også manden kan være medhjælpende, når det er hustruen, der i overvejende grad driver den fælles virksomhed. Regeringen har fremsat lovforslag herom. (F. 101).

Ad 2, 2. punktum. Arbejdsministeriet.

Arbejdsmarkedets Tillægspension, ATP, blev som bekendt i sin tid gennemført efter ønske fra arbejdsmarkedets parter og udformet i samarbejde med disse. Personkredsen, der er berettiget til medlemskab af ATP-ordningen, blev i overensstemmelse dermed naturligt lønmodtagerne. Selvstændige erhvervsdrivende har derfor efter ATP-loven kun ret til medlemskab efter undtagelsesbestemmelsen i § 2, stk. 2, hvorefter personer, der som lønmodtagere har været medlem af ATP sammenlagt i mindst 3 år, kan bevare deres medlemskab, når de overgår til selvstændig erhvervsvirksomhed.

Spørgsmålet om generelt at udvide personkredsen til selvstændige erhvervsdrivende blev dog allerede før ordningens vedtagelse henvist til undersøgelse i Tillægspensionsudvalget af 1964, der i 1965 udgav en betænkning herom, og spørgsmålet har også senere været overvejet i en arbejdsgruppe.

Når de medarbejdende ægtefæller heller ikke ligestilledes med lønmodtagere, hænger det sammen med, at de reelt er deltagere i den selvstændige erhvervsvirksomhed, og at deres indsats i virksomheden ved ATP-lovens gennemførelse heller ikke i skattemæssige og øvrige henseender sidestilledes med lønmodtagerindtægt. Hertil kommer bl. a. også vanskelighederne med at kontrollere omfanget af ægtefællens medhjælp, jfr. at betingelsen for fuldt medlemskab af ATP er mindst 30 timers ugentlig beskæftigelse og 15-29 timers ugentlig beskæftigelse for halvt medlemskab.

Da skattelovgivningen for nogle år siden blev ændret således, at medhjælpende hustruer kunne få overført en del af den fælles indkomst til beskatning hos sig, indførte ATP den praksis, at sådanne medhjælpende hustruer også kunne bevare deres medlemskab af ATP efter reglerne for de selvstændige erhvervsdrivendes bevarelse af ATP-medlemskab efter § 2, stk. 2.

[Handelsministeren.]

Såfremt medhjælpende hustruer i skattemæssig henseende får tillagt status som lønmodtagere, vil det formentlig være naturligt at anlægge samme synspunkt i ATP-mæssig henseende, men det synes i så fald at måtte blive en forudsætning, at medlemskab bliver obligatorisk for de pågældende.

„3. Betalingen af moms, ATP, kildeskat m. v. samordnes, og byerhvervene indrømmes længere kredittid for indbetalinger. Det forhandles med de berørte erhverv, om der på anden måde kan gives kompensation for den administrative byrde, der måtte blive tilbage for de mindre virksomheders vedkommende“.

Ad 3. Ministeriet for skatter og afgifter og arbejdsministeriet.

Efter de gældende regler afregner virksomhederne inden for byerhvervene i almindelighed momsen — og indbetalingerne til ATP — kvartalsvis, medens kildeskatten afregnes månedsvis.

Spørgsmålet om fælles indberetning og indbetaling af kildeskat og ATP har været overvejet for nogle år siden med henblik på at imødekomme et ønske fra arbejdsgiver-side om at lette det administrative arbejde vedrørende ATP-ordningen. Efter de foretagne undersøgelser af mulighederne herfor blev det opgivet at tilvejebringe en fælles *indbetalings*ordning på grund af de betydelige administrative problemer, der vil være forbundet dermed. Derimod resulterede forhandlingerne i tilvejebringelse af et samarbejde for så vidt angår indberetningerne om ATP-bidragene. Ved arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 600 af 26. november 1973 om indbetaling og indberetning af ATP-bidrag opretholdtes derfor den hidtidige ordning om arbejdsgivernes kvartalsvise indbetaling af bidragene til ATP senest 14 dage efter kvartalets udløb.

Skal der sikres byerhvervene færre indbetalinger og længere kredittid, kan dette heretter kun nås ved, at også kildeskatten afregnes (mindst) kvartalsvis. Af praktiske og tekniske grunde bør afregningsterminerne for kildeskatten i øvrigt være ens for alle virksomheder, herunder således også virksomheder uden for byerhvervene.

Der knytter sig imidlertid betydelige be-

tænkeligheder til en udskydelse af terminerne for indbetaling af A-skat. Skal A-skatten først indbetales op til godt 3 måneder efter, at A-skattebeløbet er tilbageholdt, vil sikkerheden i indgangen af skattebeløbene blive væsentligt forringet. Det administrative arbejde med inddrivelse af restancer vil blive forøget, ligesom der må afskrives yderligere skattebeløb som uerholdelige.

Med hensyn til *indberetningerne* om ATP-bidragene blev der fra 1. januar 1974 gennemført en afgørende og for arbejdsgiverne tidsbesparende nyordning. Ordningen består i, at de hidtidige særlige kvartalsvise indbetalingslister til ATP om bidraget for hver enkelt lønmodtager bortfaldt og erstattedes af indberetning om det samlede årlige bidrag for den enkelte lønmodtager på oplysningssedlen med tilhørende angivelse, som arbejdsgiveren efter kalenderårets udløb skal indsende til ligningsmyndighederne.

Med hensyn til spørgsmålet om indrømmelse til byerhvervene af en længere kredittid for indbetaling bemærkes, at bidragene indbetales kvartalsvis bagud med 14 dages indbetalingsfrist, og at der i ATP-loven er hjemmel for at meddele en begrænset udsættelse af indbetalinger i særlige tilfælde, samt at ATP-bidragene i øvrigt er af beskeden størrelse i forhold til moms og kildeskat, således at der ikke synes at være særligt behov for en længere kredittid for indbetaling af ATP-bidragene. En differentiering imellem forskellige erhverv af kredittiden ville også give anledning til betydelige problemer.

For så vidt det endvidere foreslås, at der forhandles med de berørte erhverv om eventuel kompensation for den administrationsbyrde, der måtte blive tilbage, bemærkes, at der ved overvejelser af en sådan ordning bl. a. må tages hensyn til den rente- og likviditetsfordel, som virksomhederne vil have af den kredittid, der fastsættes.

„4. Staten påtager sig et ansvar for forsikringen af højt beskattede varer (f. eks. tobak og spiritus) ved at deltage i betalingen af forsikringspræmierne eller ved, at staten efter indbrud refunderer de stjålne varers afgiftsværdi“.

Ad 4. Ministeriet for skatter og afgifter.

De fleste punktafgiftslove, herunder spiritusafgifts- og tobaksafgiftsloven, indeholder

[Handelsministeren.]

en bestemmelse om, at de *registrerede* virksomheder (dvs. de virksomheder, der afgiftsberigtiger varerne) ikke skal betale afgift af varer, der i den registrerede virksomhed eller under transport til og fra denne er gået tabt ved *indbrud*.

I de administrative bestemmelser er foreskrevet, at der skal foreligge en ansøgning fra den registrerede virksomhed om afgiftsfritagelse med dokumentation for, at varerne er stjålet ved indbrud (der skal være sket en voldelig indtrængen i aflåsede lokaler eller transportmidler), samt fornøden dokumentation for den stjalne mængde.

Når man har anset det for forsvarligt under hensyn til statskassens interesser at yde afgiftsfritagelse til de *registrerede* virksomheder i indbrudstilfælde, hænger det sammen med, at disse i alt 440 registrerede spiritus- og tobaksvirksomheder fører et særligt afgiftsregnskab over de afgiftspligtige varer, er under særligt tilsyn af toldvæsenet og skal overholde de af toldvæsenet foreskrevne kontrolforskrifter.

Andre former for tyveri end indbrud, f. eks. hustyveri, giver ikke registrerede virksomheder adgang til afgiftsfritagelse. Hustyveri kan i meget vidt omfang undgås, hvis virksomheden sørger for passende tilsyn og kontrol med personer og varelager. Det må anses for rimeligt, at virksomhederne selv bærer risikoen for manglende tilsyn. Endvidere kan det meget vanskeligt på betryggende måde godtgøres, at en eventuel lagermanko skyldes hustyveri.

For indbrud eller andre former for tyveri, der sker i andre end de registrerede virksomheder, giver afgiftslovene ikke hjemmel til at yde godtgørelse for afgiften.

Hvis de gældende lovbestemmelser skulle ændres til at omfatte afgiftsfrihed i tilfælde af indbrudstyveri i de følgende handelsled, dvs. hos detailhandlere m. v., måtte det påregnes at ville påføre staten en betydelig udgift og toldvæsenet en ganske betydelig arbejdsbyrde med kontrol af lageropgørelser m. v. i de bestjålne virksomheder. Antallet af detailhandlere, der forhandler spiritus og tobak, anslås til 15-20.000.

Endvidere ville tilskyndelsen hos de handlende til fysisk sikring af varerne blive stærkt reduceret, og det ville derfor tillige være nødvendigt for toldvæsenet at fore-

skrive bestemmelser om opbevaring og sikring af varer og lokaler og at kontrollere, at bestemmelserne overholdes.

Det alternative forslag om, at staten deltager i betalingen af forsikringspræmierne, vil ud over udgiften for statskassen — hvis størrelse ikke kan bedømmes — medføre et betydeligt administrationsbesvær for både toldvæsen, forsikrede og forsikringsselskaber.

I praksis sikrer de fleste handlende sig mod afgiftstab som følge af tyveri af højtbeskattede varer ved en forsikring, der omfatter alle virksomhedens varekategorier.

Afgiften for cigaretter og spiritus udgør flere hundrede procent af varens værdi ekskl. afgift, men forholdet mellem værdien og afgiften varierer stærkt fra varegruppe til varegruppe og inden for den enkelte varegruppe mellem de forskellige varemærker. Endvidere fører flertallet af de handlende foruden højtbeskattede varer mange andre varer.

Hvis man forudsætter, at forsikringspræmien for højtbeskattede varer så vidt muligt skulle deles mellem staten og den sikrede efter forholdet mellem varens værdi ekskl. afgift og afgiften, ville det betyde, at en handlendes tyveriforsikring skulle splittes op for hvert enkelt varemærke.

„5. Byerhvervene ligestilles med landbruget med hensyn til konsulentordninger“.

Ad 5. Handelsministeriet og landbrugsministeriet.

Handelsministeriets konsulentordning.

Statstilskud til konsulentvirksomhed inden for de såkaldte byerhverv ydes i henhold til kap. 3 i lov nr. 142 af 21. marts 1973 om teknologisk service samt efter bestemmelserne i handelsministeriets bekendtgørelse nr. 420 af 20. august 1975 om statstilskud til konsulentvirksomhed.

Tilskud kan efter ansøgning ydes til arbejdsmarkedets organisationer samt erhvervsorganisationer og institutioner inden for industri, håndværk, anlægsvirksomhed, transport, handel og omsætning i øvrigt, der til fremme af effektiviteten i erhvervslivet ansætter konsulenter og konsulentaspiranter.

Afgørelse af, om tilskud skal ydes, træffes i hvert enkelt tilfælde af handelsministeriet på grundlag af indstilling fra et af handelsministeren i medfør af lovens § 8 nedsat

[Handelsministeren.]

udvalg af særligt sagkyndige. Udvalget har bl. a. til opgave at tage stilling til den ansøgende organisations eller institutions tilskudsberettigelse i henhold til loven, til konsulentprogrammets indhold og gennemførelse samt til konsulentens kvalifikationer.

Mulighederne for at yde tilskud er maksimeret ved finanslovbevillingens størrelse, således at antallet af konsulenter under tilskudsordningen ikke kan forøges ud over, hvad der er forudsat i bevillingsrammen. For 1975-76 andrager bevillingsrammen 18 mill. kr. eksklusive løn- og prisstigninger. For de efterfølgende finansår 1976-77 til 1978-79 er foreslået 17 mill. kr. På dette grundlag vil der kunne ydes tilskud til maksimalt 300 konsulenter. For tiden ydes der tilskud til 263 konsulenter.

Tilskuddets størrelse i det enkelte tilfælde fremgår af bekendtgørelsens § 4, hvorefter den ansættende organisation kan opnå følgende statstilskud pr. år:

Af en årlig løn på 66.000 kr. ydes et tilskud på 60 pct. Af lønninger herudover ydes 40 pct., idet det samlede tilskud dog højst kan udgøre 57.000 kr. pr. år.

De nævnte beløb pristalsreguleres 2 gange årligt og andrager for tiden henholdsvis 67.248 kr. og 57.650 kr.

Til dækning af befordringsudgifter og diæter under tjenesterejser ydes tilskud på 50 pct. af udgifterne efter særlige regler godkendt af handelsministeriet efter forhandling med finansministeriet nogenlunde svarende til de for tjenestemænd gældende.

Til administrationsomkostninger ydes et bidrag svarende til 10 pct. af tilskuddet til løn og rejser. Bidraget kan for tiden maksimalt andrage 7.519 kr.

I 1974-75 androg tilskuddet til konsulentvirksomheden i byerhvervenes organisationer i alt:

	1.000 kr.
til løn- og pensionsudgifter.....	12.460
til befordringsudgifter.....	1.156
til diætudgifter.....	528
til administrationsudgifter.....	1.409
i alt.....	15.553

Landbrugsministeriets konsulentordning.

Statstilskud til konsulentvirksomhed inden for landbrug, herunder landbrugets bier-

herv, skovbrug, gartneri, frugtavl, økonomisk havebrug og husholdning ydes i henhold til lov nr. 182 af 28. april 1971 om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed med senere ændringer samt efter bestemmelserne i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 398 af 24. august 1971 om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed.

I medfør af bekendtgørelsens § 1 ydes tilskud til konsulentvirksomhed kun til følgende foreninger, selskaber m. v.:

1. Landboforeninger (herunder fællesforeninger af disse)
2. Husmandsforeninger (herunder fællesforeninger af disse)
3. Alm. dansk Gartnerforening (med tilsluttede foreninger)
4. Østifternes Haveselskab
5. Det jydskes Haveselskab
6. Landsforeningen Dansk Frugtavl
7. Danmarks Erhvervsfrugtavlforening
8. Det kgl. danske Landhusholdningsselskab
9. De samvirkende danske Frøavlforeninger
10. Dansk Pelsdyravlforening
11. Landsudvalget for Fjerkræavl
12. Dansk Skovforening.

I medfør af lovens § 4 kan statstilskuddet kun ydes inden for nærmere anførte faglige områder.

Gennemsyn og revision af ansøgninger om tilskud i henhold til lovens og bekendtgørelsens bestemmelser foretages af en af landbrugsministeriet ansat tilsynsførende.

I henhold til lovens § 2, stk. 2, kan landbrugsministeren fastsætte begrænsninger i antallet af konsulenter og assistenter, til hvilke der kan ydes tilskud. I medfør af denne bestemmelse er der for tiden fastsat et ansættelsesloft på 1.821 konsulenter og assistenter. Dette ansættelsesloft er for tiden fuldt udnyttet.

Tilskuddet andrager 70 pct. af følgende udgifter:

1. Lønning af konsulenter og assistenter. For konsulenter og assistenter, der har bestået agronomeksamen eller anden tilsvarende eksamen, dog højst af et maksimum svarende til satserne i agronom-overenskomsten eller anden tilsvarende overenskomst med staten (uden personlige tillæg). For assistenter, der ikke har agronomeksa-

[Handelsministeren.]

men eller dertil svarende uddannelse, og for såkaldte mellemteknikere dog højst af et årligt beløb, hvis størrelse fastsættes af landbrugsministeren med finansudvalgets tilslutning. For tiden andrager dette beløb for assistenter 42.369 kr. årligt og for mellemteknikere 47.369 kr. årligt.

2. Kørselsudgifter inden for et beløb af 45 øre pr. km og inden for en kørselsmængde på 20.000 km årligt.

3. Pensionsordning for konsulenter og dermed ligestillede assistenter. Dog højst af 15 pct. af den udbetalte/tilskudsberettigede løn.

4. Efteruddannelse af konsulenter, dermed ligestillede assistenter og af mellemteknikere. Dog højst af 1.600 kr. årligt pro persona.

Til udgivelse af beretninger, stambøger m. v. kan der endvidere efter visse regler ydes tilskud med 50 pct. af de samlede konstante udgifter ved udgivelsen.

Landbrugsministeriets konsulentordning omfatter således 3 grupper af ansatte med varierende tilskudsregler:

Konsulenter og assistenter med agronomeksamen eller tilsvarende uddannelse i alt ca.	1.000
mellemteknikere ca.	220
assistenter uden eksamen (kontor-medhjælpere o. lign.) ca.	600
I alt ca.	<u>1.820</u>

I 1974-75 androg tilskuddet til konsulentvirksomheden i landbrugets organisationer i alt:

	1.000 kr.
til løn- og pensionsudgifter	93.213
til kørsel.	3.500
til efteruddannelse	230
til beretninger	1.400
I alt	<u>98.343</u>

Forskelle mellem byerhvervenes og landbrugets konsulentordninger.

De væsentligste forskelle mellem reglerne for statstilskud til konsulentvirksomhed under henholdsvis handelsministeriets og landbrugsministeriets område er følgende:

For byerhvervene andrager tilskuddet ca.

50 pct. af de maksimerede løn- og pensionsudgifter, dog højst 57.650 kr. pr. år pr. konsulent. I forhold til de faktisk afholdte udgifter til løn og pension udgør det gennemsnitlige tilskud pr. konsulent dog kun 42 pct.

For landbruget andrager tilskuddet 70 pct. af udgifterne til løn og pension. For de ca. 1.000 konsulenter og assistenter med agronomeksamen eller tilsvarende uddannelse dog højst af den løn (med et tillæg på 15 pct. til pension), hvortil den pågældende skulle henføres, hvis han var omfattet af agronom-overenskomsten med staten. Efter den nugældende overenskomst kan løn- og pensionstilskuddet for en kandidat på sluttrinnet højst udgøre 105.623 kr. (svarende til 70 pct. af 131.208 kr. plus 15 pct.).

Under handelsministeriets konsulentordning kan der kun ydes tilskud til personer, der varetager egentligt konsulentarbejde. Til gengæld ydes et bidrag til administrationsomkostningerne på 10 pct. af konsulenternes løn- og rejseudgifter.

Under landbrugsministeriets konsulentordning kan der foruden til de egentlige konsulenter tillige ydes tilskud til assistenter, der bistår konsulenterne f. eks. med administrativt arbejde.

Under handelsministeriets konsulentordning er antallet af konsulenter maksimeret ved finanslovbevillingens størrelse.

Under landbrugsministeriets konsulentordning maksimeres antallet af konsulenter og assistenter alene gennem et personaleloft, der fastsættes af landbrugsministeren.

Skulle handelsministeriets tilskudsregler bringes i overensstemmelse med reglerne i landbrugsministeriets konsulentordning — dvs. 70 pct. inden for et maksimum på 105.623 kr. — ville det for de ca. 250 konsulenter, der i 1974-75 var under tilskudsordningen, have betydet en merudgift for staten i tilskud til løn og pension på 7,3 mill. kr. eller knap 60 pct. mere.

En sådan forbedring af handelsministeriets tilskudsregler kan dog uden videre antages samtidig at ville øge presset på tilskudsmidlerne betydeligt i form af flere ansøgninger og ville tillige vanskeliggøre kontrollen med midlernes anvendelse. Det vil desuden være umuligt inden for handelsministeriets budgetrammer at tilvejebringe de fornødne bevillinger til afholdelsen af de

[Handelsministeren.]

øgede udgifter, som sådanne ændringer ville indebære.

„6. Den særlige indkomstskat vedrørende fast ejendom, goodwill, aktier m. v. lempes for at give rimelige vilkår ved forretningsafståelse“.

Ad 6. Ministeriet for skatter og afgifter.

Forslaget går ud på at opfordre regeringen til at fremsætte lovforslag om lempelse af den særlige indkomstskat vedrørende fast ejendom, goodwill, aktier m. v. for at give rimelige vilkår ved forretningsafståelse.

I den anledning henvises der til, af folketinget ved lov nr. 189 af 22. maj 1975 har vedtaget en række ændringer i lov om særlig indkomstskat for så vidt angår beskatningen af fortjeneste på fast ejendom. Herved gennemførtes en skærpelse af beskatningen af de ekstraordinært store fortjenester, medens de mere almindeligt forekommende fortjenester bliver beskattet lempeligere end tidligere eller helt fritages for beskatning.

Efter denne lovændring kan der næppe være grundlag for yderligere lempelse af den særlige indkomstskat af fast ejendom for mindre virksomheder.

Med hensyn til forslaget om lempelse af beskatningen af goodwill, aktier m. v. kan der henvises til, at ministeren for skatter og afgifter under behandlingen af den nævnte lov gav tilsagn om at lade beskatningen af goodwill, aktier m. v. og andre forhold af betydning for byerhvervene undersøge af en gruppe af embedsmænd.

Dette arbejde er i gang, og som aftalt i forbindelse med det økonomisk-politiske forlig af 8. september 1975 skal lovforslag til løsning af disse problemer søges gennemført i denne folketingssamling.

Bemærkninger til forslaget.

I bemærkningerne til forslaget anføres, at forslagsstillerne tillige ønsker en drøftelse af en række andre forhold med tilknytning til mere principiel lovgivning. „Formålet hermed skal bl. a. være:

a. Der sikres straks mulighed for, at selvstændige kan blive medlem af en særlig arbejdsløshedskasse, og på længere sigt forbedres én fælles arbejdsløshedskasse for alle,

hvorefter man oven på en grundforsikring kan sikre sig yderligere ydelser gennem frivillige ekstrabidrag“.

Ad a. Arbejdsministeriet.

Selve forslaget vedrører ikke arbejdsløshedsforsikringen, men ifølge bemærkningerne ønsker man bl. a. at drøfte en ordning, hvorefter der straks sikres selvstændige mulighed for medlemskab af en særlig arbejdsløshedskasse og på længere sigt forberedes én fælles arbejdsløshedskasse for alle.

Forslag til folketingsbeslutning af ganske lignende indhold vedrørende arbejdsløshedsforsikringen er den 9. oktober 1975 fremsat i folketinget dels af medlemmer af det radikale venstre, dels af centrumdemokraterne.

Ved 1. behandling i folketinget den 21. november 1975 af de to forslag (Folketings-tidende 1975-76, sp. 1957-59) udtalte arbejdsministeren, at regeringen er enig i, at der er behov for en forsikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende, og at dette spørgsmål er genstand for forlods behandling i et nyligt nedsat udvalg om arbejdsløshedsforsikringen med henblik på fremsættelse af lovforslag i indeværende folketings-samling.

Ministeren anbefalede at afvente resultatet af udvalgsarbejdet, før der tages stilling til udformningen af et lovforslag.

Endvidere udtalte ministeren, at der i det hele bør sikres lovhjemmel for en forsikringsordning for grupper, for hvem der ikke i øjeblikket eksisterer mulighed for forsikring, men at en sådan udvidet arbejdsløshedsforsikring efter regeringens mening bør udformes inden for de eksisterende forsikringsordninger, der som hovedregel er fagligt afgrænsede arbejdsløshedskasser, altså således at det eksisterende system udbygges på en sådan måde, at ordningen kan komme til at omfatte alle, der ønsker forsikringsadgang.

Derimod kunne ministeren ikke medvirke til gennemførelse af centrumdemokraternes forslag om en fælles arbejdsløshedskasse for alle, idet dette forslag bygger på helt andre principper.

Arbejdsministeriet kan med hensyn til det konservative folkepartis forslag, for så

[Handelsministeren.]

vidt angår arbejdsløshedsforsikringen, henholde sig til arbejdsministerens udtalelser i folketinget.

„b. Førtidspensioneringen indrettes, så selvstændige får lettere adgang til førtidspensionering, når de i en fremrykket alder må afstå deres forretning“.

Ad b. Socialministeriet.

Efter folkepensionslovens § 2, stk. 2, kan der tilkendes førtidig folkepension fra det fyldte 60. år, når svigtende helbred eller andre særlige omstændigheder taler derfor.

Som „særlige omstændigheder“ kan efter omstændighederne betragtes afståelsen af forretning i en så fremrykket alder, at erhvervs muligheden, herunder omskoling til andet erhverv, er udtømt. Der er således efter de gældende bestemmelser visse muligheder for at tilkende førtidig folkepension til den persongruppe, som er nævnt i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning.

I en af pensionsreformerarbejdsgruppen nylig afgivet rapport om udvidet adgang til førtidig folkepension og fleksibel pensionsalder er belyst forskellige muligheder for at gennemføre en yderligere smidiggørelse af den faste aldersgrænse for folkepensionen inden for rammerne af det gældende sociale pensionssystem.

Rapporten er afgivet til folketingets socialudvalg og vil således kunne være udgangspunkt for overvejelser om ændring af reglerne om førtidspension.

„c. Avancestoploven ophæves, og nettoavancebegrebet ændres i pris- og monopollovgivningen“.

Ad c. Handelsministeriet.

Den 5. november 1975 har de samme forslagsstillere fremsat forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om avancestop og prisdæmpende aftaler og har i denne forbindelse udtrykt ønske om en drøftelse af en ændring af begrebet nettoavance i monopolloven og prislovgivningen.

Forslaget var til 1. behandling i folketinget den 25. november 1975, og det besluttedes at henvise det til videre behandling i erhvervsudvalget. Erhvervsudvalget har endnu ikke afsluttet sin behandling.

„d. Det nuværende fastprissystem inden for bygge- og anlægssektoren ophæves“.

Ad d. Boligministeriet.

1. Den 2. december 1975 har 3 medlemmer af det konservative folkeparti fremsat forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder. Forslagets tekst omfatter 6 punkter. Ingen af disse har med boligministeriets område at gøre. Men i bemærkningerne til forslaget hedder det, at forslagsstillerne ud over de seks punkter ønsker en række andre forhold med tilknytning til mere principiel lovgivning drøftet. Der nævnes herefter 8 sæt forhold. Som punkt d hedder det: „Det nuværende fastprissystem inden for bygge- og anlægssektoren ophæves“.

2. Fastprisordningen blev indført i 1968 og er obligatorisk for det meste af den statslige og statsstøttede bygge- og anlægsvirksomhed. Ordningen blev lempet i 1971. De udførende organisationer har aldrig været stemt for ordningen. Boligministeriet og de byggende statsstyrelser har derimod set en række fordele i fastprissystemet. Ordningen er flere gange indgået i politiske overvejelser. Bl. a. på baggrund af de store stigninger på brændstoffer og materialer fra efteråret 1973 fremkom der krav fra organisationerne og fra politiske partier om ordningens ophævelse eller i alle fald om en kraftig modificering.

Der førtes herefter en række forhandlinger mellem boligministeriet, de statslige bygge- og anlægsstyrelser og organisationerne. Disse forhandlinger dannede grundlaget for:

a. „Katastrofeklausulen“ af 30. januar 1974, som i fremtidige entrepriseforhold gav entreprenørerne ret til godtgørelse for ekstraordinære stigninger på materialer og brændstof.

b. Ordningen af 3. juli 1974, hvorefter „katastrofeklausulen“ også kunne få en vis tilbagevirkende kraft på entrepriseforhold, der var indgået før de store prisstigninger, men var belastet med disse.

c. Det nugældende fastpris cirkulære af 2. juli 1975, hvorefter fastprisperioden som hovedregel er nedsat fra 2 til 1 år. Desuden er „katastrofeklausulen“ indarbejdet i cirkulæret med lempede betingelser for godtgørelse.

[Handelsministeren.]

Efter aftale med organisationerne i forbindelse med gennemførelsen af det nye fastpris-cirkulære skal den nye fastprisordning tages op til gennemgang om et år, dvs. pr. juli 1976, på grundlag af de erfaringer, man på det tidspunkt har fået.

3. Efter boligministeriets opfattelse er fastprisordningen med det nye cirkulære nu blevet så modificeret, at en væsentlig del af kritikken må falde bort. Der har da også været ro om fastprisordningen siden juli 1975. Ministeriet har ikke modtaget henvendelser fra organisationer eller andre om ordningen, og de tidligere forekommende anmodninger om dispensation fra fastpriskravet er helt faldet bort. Den nævnte mulighed for at yde godtgørelse med tilbagevirkende kraft har været udnyttet en del.

Den forkortede fastprisperiode har ført til stigende interesse hos bygherrerne for at få udformet rimelige og let håndterlige systemer til regulering af entreprisesummerne, således at man undgår den tidligere besværlige ordning, hvorefter pris- og lønstigninger skulle dokumenteres i det enkelte tilfælde.

Fastprisordningen nævnes undertiden som en af årsagerne til betalingsstandsninger inden for byggevirksohederne. Noget eksakt billede heraf er det ikke muligt at danne sig, men det er ministeriets opfattelse, at fastprisordningen i sig selv er af mindre betydning end den almindelige afmætning kombineret med manglende konsolidering.

I øvrigt er det ikke givet, at det er hensigtsmæssigt at se fastprisordningen som et spørgsmål af særlig interesse for mindre virksomheder, således som forslaget lægger op til.

4. Sammenfattende mener boligministeriet, at der ikke er nogen grund til at røre ved fastprisordningen på nuværende tidspunkt, men at man kan følge aftalen med organisationerne om at se nærmere på ordningen til næste år.

„e. Afskrivningsreglerne forbedres varigt, og der sikres mulighed for afskrivning på bindende kontrakt“.

Ad e. Ministeriet for skatter og afgifter.

Ved lov nr. 292 af 26. juni 1975 om en ekstraordinær afskrivning og om forhøjede

ordinære afskrivninger for 1975 og 1976 har folketinget for de nævnte to år gennemført en forhøjelse af de gældende afskrivnings-satser.

Denne lovgivning og de nye love om midlertidige investeringsfradrag er gennemført med henblik på at stimulere erhvervslivet i den nuværende alvorlige beskæftigelsessituation. Efter regeringens mening er de danske afskrivningsregler også i international målestok særdeles liberale, og man finder derfor ikke, at der er grundlag for mere permanente lempelser på dette område.

Med hensyn til sikring af mulighed for afskrivning på bindende kontrakt henledes opmærksomheden på, at varelagerloven af 10. maj 1973 indførte en afviklingsordning for afskrivning på bindende kontrakt ud fra den opfattelse, at den prisfaldsrisiko, som førhen begrundede nedskrivningen, nu gør sig gældende i så ringe grad, at ordningen ikke mere bør opretholdes. Desuden indebærer muligheden af nedskrivning på bindende kontrakt en ikke ringe risiko for omgåelse, idet mulighederne for kontrol med oplysninger om varekøb på bindende kontrakt må anses for meget begrænsede.

„f. By- og landzoneloven administreres så lempeligt, at den ikke hæmmer forretningslivet i de små samfund“.

Ad f. Miljøministeriet.

Foringelsen af vilkårene for forretningslivet i de små samfund skyldes først og fremmest affolkningen af landdistrikterne, der igen har sin væsentligste årsag i den dalende beskæftigelse i det traditionelle hovederhverv, landbruget.

Denne udvikling, som navnlig for detailhandelens vedkommende er blevet forstærket ved de senere års koncentration i stadig større enheder, er af langt ældre dato end by- og landzoneloven og kan derfor ikke tilskrives denne.

Miljøministeren har imidlertid ved fastlæggelsen af de generelle retningslinier for administrationen af by- og landzoneloven været opmærksom på de små samfunds problemer, blandt andet i zonelovscirkulæret af 25. april 1973, især punkt 6 og 22. Det fremgår endvidere af landsplanredegørelsen 1975, at miljøministeren også i fremtiden betragter det som et vigtigt mål at sikre

[Handelsministeren.]

mest mulig service opretholdt og den kollektive trafik udbygget i landdistrikterne og på de små øer.

„g. Der skabes erstatningsmulighed for indehavere af forretninger, der fratages deres næringsgrundlag gennem offentlige planlægningsdispositioner“.

Ad g. Miljøministeriet.

Hverken regionplaner, de hidtidige dispositionsplaner eller de kommende kommuneplaner på grundlag af kommuneplanloven har umiddelbart bindende virkning over for borgerne. Disse planer fastlægger rammerne for kommunernes supplerende detailplanlægning og kan derfor ikke i sig selv bevirke, at forretningsindehavere fratages deres næringsgrundlag.

Detailplanlægningen har hidtil især fundet sted ved partielle byplanvedtægter i henhold til byplanloven. Fra den 1. februar 1977 afløses byplanloven af lov om kommuneplanlægning. Detailplanlægningen vil herefter ske ved lokalplaner, jfr. lovens kap. 3 og 4.

Såvel byplanvedtægter som lokalplaner er bindende for borgerne, men kun i den forstand, at fremtidige handlinger skal være i overensstemmelse med planen. Denne kan ikke give grundlag for krav om ændring af eksisterende forhold, medmindre der foretages ekspropriation, jfr. byplanlovens § 12 og lov om kommuneplanlægning § 34. Da der ved ekspropriationer må ydes fuld erstatning, indeholder lovgivningen allerede en sikkerhed for, at forretningsindehavere ikke uden en sådan erstatning fratages deres næringsgrundlag som følge af realisationen af en detailplan.

Der ses derfor ikke ved den under miljøministeriet hørende planlægning at kunne forekomme situationer, hvor forretningsindehavere — som følge af, at de omfattes af en plan — fratages deres næring uden erstatning.

„h. ATP-loven ændres, så ikke blot enkeltvirksomheder, men også branchesamslutninger kan låne til rationaliseringsformål“.

Ad h. Arbejdsministeriet.

Ved ATP-lovens tilblivelse fandtes det ønskeligt, at der i loven tilvejebragtes hjem-

mel for at lade en del af de erlagte bidrag komme direkte tilbage til erhvervslivet til dagrente. På den anden side fandtes det, at ATP ikke selv skulle drive udlånsvirksomhed i konkurrence med pengeinstitutterne, men at lånene skulle ydes gennem de sædvanlige udlånskanaler på vanlige vilkår og med samme krav til kreditværdighed m. v. Ud fra disse synspunkter er det i ATP-lovens § 26, stk. 3, bestemt, at fondsmidlerne kan anvendes som lån til arbejdsgivere, der har indbetalt bidrag til ATP, dog aldrig ud over 50 pct. af det indbetalte bidrag og aldrig under 500 kr. Lånene ydes gennem banker og sparekasser til disses sædvanlige udlånsrente, og pengeinstitutterne er ansvarlige over for ATP for lånets tilbagebetaling.

Det reelle i ordningen om arbejdsgiverlån er således en refinansieringsordning over for pengeinstitutterne, og ordningen medfører ikke, at den enkelte virksomhed opnår en egentlig ret til større lån end ellers i pengeinstitutterne, men den kan medvirke til, at et pengeinstitut ikke afskæres fra at yde ellers velmotiverede lån på grund af likviditetssknaphed.

Ifølge de af ATPs bestyrelse fastsatte nærmere regler for ydelse af arbejdsgiverlån kan lånets løbetid ikke overstige 10 år, idet de årlige afdrag mindst skal udgøre 10 pct. af hovedstolen. Siden ordningens ikrafttræden i efteråret 1965 er der ydet sådanne lån med godt 135 mill. kr., hvorpå restgælden ved udgangen af november 1975 udgjorde knap 76 mill. kr. eller ca. 1 pct. af ATPs fondsmidler.

En lovændring som foreslået, hvorefter der åbnes adgang for branchesamslutninger til at optage lån på medlemmernes samlede lånegrundlag, ville betyde en afgørende ændring af den hidtidige ordning med arbejdsgiverlån. En nærmere vurdering af forslaget må i givet fald kræve overvejelser i ATPs bestyrelse i samråd med pengeinstitutterne.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder [af Haunstrup Clemmensen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XLII. Fremsat 2/12 75).